

14 Ditvoorst solitary genius

REGISSEUR

Thom Hoffman

ONTWERPER

Joes Koppers

FORMAAT

dvd

MASTERCLASS STIFO@SANDBERG

2001-2002

Thom Hoffman maakte begin jaren negentig *De domeinen Ditvoorst*, een documentaire over zijn vriend filmmaker Adriaan Ditvoorst (*Paranoia, De witte waan*). De film is een onderzoek naar het hoe en waarom van Ditvoorst's zelfmoord in 1987. Talrijke personen die Ditvoorst hebben gekend komen aan het woord, Ditvoorst's werk wordt getoond in de context van zijn biografie. Het materiaal van de film en fragmenten van Ditvoorst's werk waren voor Hoffman en interactiedesigner Joes Koppers het startpunt bij de tweede masterclass van stifo@sandberg. Was het mogelijk de film te vertalen naar een interactief document?

Tijdens het eerste onderzoek bleek dat Hoffman en Koppers allebei het internet beleefden als communicatienetwerk waarbinnen het vormexperiment weliswaar tot de mogelijkheden behoort, maar slechts zelden wordt aangegaan. Ze vonden zelfs op de door aanwezige specialisten aangeprezen websites voornamelijk knopjes, venstertjes en bakken informatie. Door dat zakelijke karakter en door de (toen nog) onvoldoende bandbreedte bleek het niet geschikt voor filmische experimenten.

Hun kijk op internet is kritisch.

Wat een gortdroge, onvruchtbare toestand eigenlijk, wat een gebrek aan verbeelding, waarvoor altijd het actieve, het 'lean forward'-principe als excuus wordt gebruikt. Wordt er geen 'instant satisfaction' geleverd, dan wordt er met gezwinde spoed gekozen voor iets anders. Zoals een van de gastdocenten constateerde: men klikt graag en snel, eigenlijk negatief kiezend, vanuit het vermoeden dat er elders meer te halen valt.

(THOM HOFFMAN / JOES KOPPERS, *DESIGNDOCUMENT DITVOORST SOLITARY GENIUS*, 2002)

Ze gaan op zoek naar een andere drager voor hun project. Zou een interactieve tentoonstelling (à la *Lichaam en stad* van Johan van der Keuken) misschien een idee zijn? De tijdelijkheid van zo'n project ervaren Hoffman en Koppers als een probleem, ze willen iets blijvends, een digitaal monument.

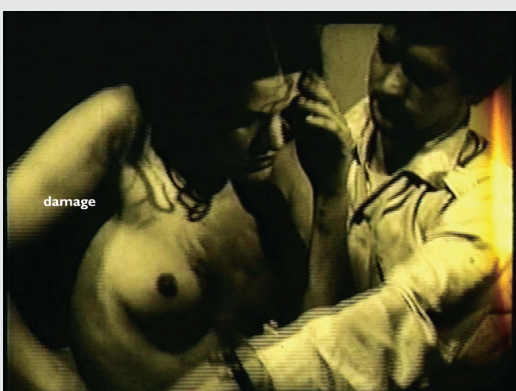
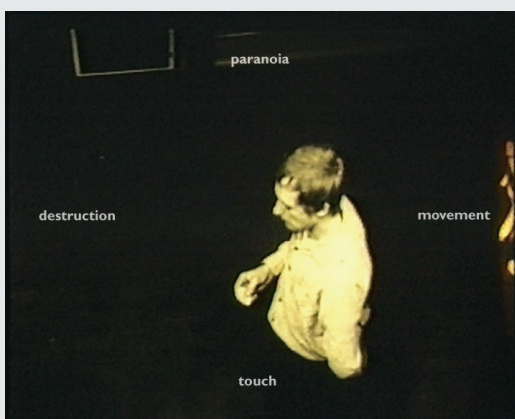
Joes Koppers stelt voor het project te presenteren op dvd. Daar zijn drie redenen voor: het sluit aan bij het onderzoekende werk van Ditvoorst (experiment), de doelgroep (film-liefhebbers) richt zich meer en meer op dvd (bereikbaarheid), dvd biedt technisch (beeld, geluid) de beste kwaliteit. Op dat moment (2001) zijn de mogelijkheden die dvd kan bieden nog nauwelijks bekend. Filmmaker en interactiedesigner moeten pionieren.

Het model dat Thom Hoffman en Joes Koppers vervolgens maken, gaat uit van het idee dat de gebruiker een intense (lyrische) ervaring zou moeten kunnen doormaken als hij

de dvd bekijkt. Op die manier krijgt Ditvoorst (de persoon, de filmer) gestalte. Het gaat niet enkel om het vergaren van kennis omtrent de persoon en de filmer Ditvoorst, maar ook om de ervaring van de gebruiker. Centraal staat het reservoir van filmfragmenten,

daarnaast is er een reservoir van commentaarfragmenten.

De demo die ze maken begint met 'de searcher', een ouderwets filmisch moment, toegevoegd om de gebruiker wegwijs te maken.

DITVOORST SOLITARY GENIUS Na het korte filmische fragment (*de searcher*) verschijnt het menu met beknopte uitleg. De kijker kan nu kiezen tussen filmfragmenten (*experience*) en het commentaar op de films (*facts*).

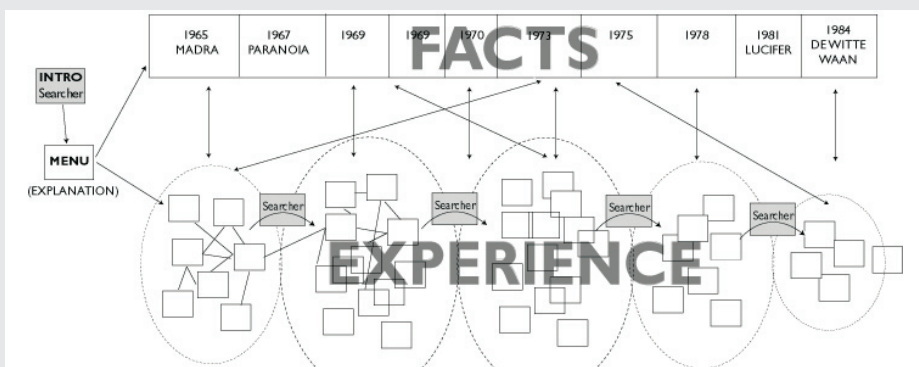
Aan het einde van een gekozen filmfragment verschijnen thematische woorden in het beeld (*destruction, movement, touch, ego, wings, etc.*) die de keuze van het volgende fragment bepalen. Met de dvd-afstandsbediening kan je met *naar rechts, naar links* en *naar onder* kiezen. Zo ontstaat een serie keuzes die een thematische dwarsdoorsnede geeft van het werk van Ditvoorst.

De pijltjestoets *naar boven* is gereserveerd voor commentaar, de gebruiker verlaat het domein van de filmfragmenten (*experience*) en komt in het domein van het commentaar (*facts*).

Onder het commentaar staat een serie vensters met fragmenten uit de

films van Ditvoorst. Door op de pijltjestoets *naar rechts* (of *links*) te drukken kan een fragment geselecteerd worden, als de kijker op de toets *naar onder* drukt verschijnt het fragment en verlaat hij daarmee het domein van de *facts*. Op deze wijze kan de dvd eindeloos worden doorlopen, steeds op andere wijze.

JOES KOPPERS

Het idee van de searcher is geboren uit het conflict tussen regie en interactief design, de contradictie die er bestaat tussen het vertellen van een verhaal en het tegelijkertijd interactief laten zijn voor de gebruiker. In het laatste geval is de invloed van de makers verdwenen.

Wij wilden een brug tussen enerzijds de keuzes van gebruiker en anderzijds de keuzes van de makers.

De uiteindelijke regie blijft in handen van Hoffman en Koppers. Dat is opmerkelijk omdat Koppers er juist om bekend staat de mogelijkheid van het aantal windows te ver-

groten (Browser, 1998) om pas dan – via inzoomen – tot keuze uit te nodigen. In dit ontwerp echter kiest Koppers voor een andere aanpak, het experimenteren met non-lineairiteit en het medium dvd vragen daar volgens hem om. De keuze voor dit bepaalde interactiedesign wordt bepaald door de precieze inhoud, het verhaal van deze dvd. Koppers en Hoffman kiezen ervoor de interface zo onzichtbaar mogelijk te houden omdat het hier om filmisch, lyrisch materiaal gaat. Een gevolg van die keuze is dat Koppers de navigatiemogelijkheden beperkt tot de vier pijltjestoetsen van de dvd-afstandsbediening. De kijker kan een weg door de dvd vinden zonder veel na te denken, de focus ligt op de ervaring van het beeld. 'Lean back' dus in plaats van 'lean forward'. Interactieve menu's en veelkeuzemogelijkheden zouden de kijker afleiden van het verhaal.

Na de masterclass zijn de plannen duidelijk: er moet een dvd geproduceerd worden met veel meer materiaal dan de demo. Ikon en Filmmuseum tonen interesse voor de productie. Koppers besluit de structuur te handhaven, maar sleutelt met Hoffman aan vorm en thematische keuze.

JOES KOPPERS

De keuzewoorden op de demo (de thema's) zijn nog te abstract en te groot, het moet specifieker om de kijker dichter bij het levensverhaal van Ditvoorst te betrekken. Er is in die zin wat veranderd, dat de woorden zowel als het fragment waarin ze verschijnen 'kleuren' als het fragment dat eraan gekoppeld is. Dat is de kracht van het ontwerp: we hebben als regisseurs daarmee in de vorm een extra betekenislaag kunnen aanbrengen.

JOES KOPPERS

Ik heb veel geleerd van de kennis en ervaring van Thom met betrekking tot regisseren, verhalen vertellen. Ik kan dit combineren met mijn ervaring met interactieve experimenten. Deze dvd is maar één vorm, ik ben nu bezig met installaties waarbij de interactie op een heel andere manier plaatsvindt ●